

Лекція з дисципліни «Всесвітня історія»

На тему: «Паризька мирна конференція 1919 р. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр.»

План

1. Наміри держав-переможниць у війні на Паризькій конференції. «Українське питання». Утворення Ліги Націй.
2. Версальський мирний договір.
3. Мирні договори із союзниками Німеччини.
4. Початок Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Договір чотирьох держав.
5. Договір п'яти держав. Договір дев'яти держав.

1. Наміри держав-переможниць у війні на Паризькій конференції. «Українське питання». Утворення Ліги Націй.

18 січня 1919 — 21 січня 1920 р. (із перервами) у Парижі працювала міжнародна конференція. У її роботі брали участь делегати від 27 держав і британських домініонів. Переможені держави вперше в історії дипломатії не були присутні на переговорах. На конференцію не запросили також представників Росії, де точилася громадянська війна.

Проекти мирних договорів із переможеними країнами формально розроблялися на основі «14 пунктів» В. Вільсона. Їх обговорення виявило значні розбіжності в цілях учасників конференції.

У Париж прибула спільна від УНР та Західної області УНР (ЗО УНР) українська делегація. Вона наполягала на визнанні незалежності УНР, виведенні з українських земель іноземних військ (Польщі, Румунії та Антанти), наданні Україні допомоги державами-переможницями в боротьбі проти більшовицької Росії і Добровольчої армії генерала А. Денікіна.

14 лютого 1919 р. Паризька конференція затвердила статут Ліги Націй. Організація мала сприяти розвитку співробітництва між усіма народами, бути гарантом миру й безпеки.

2. Версальський мирний договір.

У квітні 1919 р. країни-переможниці узгодили текст мирного договору з Німеччиною й запросили її представників до Парижа. Спроби німецьких дипломатів внести зміни до цього документа були відхилені під загрозою відновлення воєнних дій. 28 червня 1919 р. представники Німеччини у Дзеркальній залі Версальського палацу підписали мирний договір.

Німеччину було визнано винною в розв'язуванні війни й разом зі своїми союзниками відповідальною за її результати. Вона повертала Франції Ельзас та Лотарингію, Бельгії — округи Ейпен, Мальмеді та Морне (після проведення там плебісциту про згоду на це місцевого населення), Данії — Шлезвіг (також

після плебісциту). Німеччина визнавала незалежність Польщі й Чехословаччини.

Німеччина зобов'язувалася поважати нейтралітет Бельгії, надати повну незалежність Люксембургу й Австрії.

Згідно з договором, Німеччина позбавлялася всіх колоній, які за допомогою мандатної системи були поділені між Францією, Японією, Бельгією, Португалією, Великою Британією та її домініонами.

Договір передбачав роззброєння Німеччини. Її сухопутна армія обмежувалася 100 тис. осіб. Скасовувалася загальна військова повинність і запроваджувалася система вільного найму до армії. Значно скорочувався надводний військово-морський флот Німеччини, їй заборонялося мати підводні човни, військову авіацію, танки, важку артилерію тощо.

3. Мирні договори із союзниками Німеччини.

10 вересня 1919 р. у місті Сен-Жермен-ан-Ле поблизу Парижа було підписано мирний договір з Австрією. Він фактично узаконив розпад Австро-Угорської імперії та заснування на її уламках нових незалежних держав — Австрії, Угорщини, Чехословаччини, Королівства сербів, хорватів і словенців. Це спричинило зміну державної належності західноукраїнських земель: Польща отримала Галичину, Румунія — Буковину, Чехословаччина — Закарпаття.

27 листопада 1919 р. у передмісті Парижа Нейї-Сюр-Сен було підписано мирний договір із Болгарією. Нейїський договір передбачав територіальні поступки Болгарії на користь Греції, Румунії та Королівства сербів, хорватів і словенців.

4 червня 1920 р. у Великому Тріанонському палаці держави-переможниці підписали договір з Угорщиною. Він, як і Сен-Жерменський договір, припиняв існування Австро-Угорщини й затверджував раніше визначені кордони сусідніх держав.

10 серпня 1920 р. у французькому місті Севр переможці підписали мирний договір із Туреччиною, який узаконив розпад і розподіл Османської імперії.

Для врегулювання відносин із Туреччиною на більш компромісній основі 20 листопада 1922 р. у місті Лозанна (Швейцарія) розпочала роботу мирна конференція, що тривала з перервами до 23 липня 1923 р. Конференція завершилася підписанням Лозаннського мирного договору, який визначав нові кордони Туреччини.

4. Початок Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Договір чотирьох держав.

Вашингтонська конференція 1921—1922 рр. — конференція, на якій вирішували питання обмеження озброєнь і співвідношення сил між державами на Далекому Сході, що склалося після Першої світової війни.

Він гарантував збереження його учасниками своїх колоніальних володінь на островах басейну Тихого океану.

13 грудня 1921 р. делегації США, Великої Британії, Франції та Японії підписали Договір чотирьох держав про спільний захист своїх територіальних прав у Тихому океані.

5. Договір п'яти держав. Договір дев'яти держав.

6 лютого 1922 р. США, Велика Британія, Японія, Франція та Італія підписали Договір п'яти держав про обмеження морських озброєнь. Між ними встановлювалося співвідношення військово-морських флотів — 5:5:3:1,75:1,75 відповідно. Учасники договору зобов'язувалися не будувати лінкори водозміщенням понад 35 тис. т. Договір п'яти держав став першою в історії угодою про обмеження озброєнь. Однак він практично змістив рівновагу сил на користь США.

6 лютого 1922 р. США, Велика Британія, Франція, Японія, Італія, Бельгія, Нідерланди, Португалія і Китай підписали Договір дев'яти держав про дотримання принципу «відкритих дверей» і «рівних можливостей» у Китаї. При цьому в договорі наголошувалося на суверенітеті й цілісності Китаю, «наданні Китаю найповнішої і нічим не обмеженої можливості розвивати й підтримувати в себе життєздатний і міцний уряд». Однак нерівноправні договори з країною й іноземний контроль над китайськими митницями зберігалися.